

dane osobowe recenzenta:
prof. dr hab. Andrzej Bauer
dziedzina: sztuki muzyczne
dyscyplina artystyczna: instrumentalistyka

Warszawa, 25.08.2018

Zleceniodawca opinii

Akademia Muzyczna im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu, Wydział Instrumentalny, pismo z dn. 26.06.2018 r., zlecenie podjęte na podstawie art. 14 ust.2 pkt. 1 ustawy z dn. 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65 poz. 595 z późniejszymi zmianami), w związku z art. 33 ust.2 ustawy z dn. 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o Szkolnictwie Wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. nr. 112 poz. 654).

Dotyczy

Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej we Wrocławiu z dn. 08.03.2018 r., w sprawie wszczęcia przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka mgr. Urszuli Kopijkowskiej, wyznaczenia promotora i dwóch recenzentów. W świetle ustawy z dn. 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, art. 6 (Dz. U. nr 65, poz. 595 z późniejszymi zmianami) Rada Wydziału posiadała uprawnienia do nadawania stopnia doktora i doktora habilitowanego w dziedzinie sztuk muzycznych, dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka.

Do nadesłanego mi przez dziekana Wydziału Instrumentalnego prof. dr hab. Urszuli Marciniak-Mazur pisma z 26.06.2018 r., informującego o wszczęciu przewodu doktorskiego i wyznaczeniu mojej osoby recenzentem pracy doktorskiej Pani mgr. Urszuli Kopijkowskiej pt. *Wielokulturowość w twórczości Mieczysława Wajnera. Analiza i interpretacja wybranych utworów wiolonczelowych*, została dołączona następująca dokumentacja z posiedzenia Rady Wydziału w dniu 08.03.2018 roku:

- cztery uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego dotyczące wszczęcia przewodu doktorskiego mgr. Urszuli Kopijkowskiej wyznaczenia promotora i dwóch recenzentów
- cztery protokoły Komisji Skrutacyjnej dotyczące w.w. uchwał
- wyciąg z protokołu posiedzenia Rady wydziału Instrumentalnego w dn. 08.03.2018 r.
- lista obecności członków Rady Wydziału Instrumentalnego na posiedzeniu w dn. 08.03.2018 r.
- lista minimum kadrowego Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej we Wrocławiu
- dokumentacja przewodu doktorskiego mgr. Urszuli Kopijkowskiej
- jeden egzemplarz pracy doktorskiej Kandydatki

Podstawowe dane o Kandydatce

Urszula Natalia Kopijkowska pochodzi z Białegostoku. Ukończyła Ogólnokształcącą Szkołę Muzyczną II Stopnia w rodzinnym mieście. Po maturze rozpoczęła studia magisterskie na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie w klasie prof. Andrzeja Zielińskiego i ad. Piotra Hausenplasa. Podczas trwania studiów odbyła roczne stypendium w Real Conservatorio Superior de Música 'Victoria Eugenia' de Granada w klasie prof. Gabriela Delgado.

Czynnie uczestniczyła w kursach, seminariach muzycznych i lekcjach pod kierunkiem muzyków takich jak: Andrzej Bauer, Alexandr Boyarsky, Paweł Głębik, Erich Oskar Huetter, Reinhard Latzko, Urszula Marciniak-Mazur, Kazimierz Michalik, Ivan Monighetti, Andrzej Orkisz, Quartetto di Cremona, Royal String Quartet, Heinrich Schiff, Tomasz Strahl, Niels Ullner.

W 1997 roku została laureatką I miejsca Ogólnopolskiego Konkursu Wiolonczelowego Szkół Muzycznych I stopnia we Wrocławiu. W 1998 roku reprezentowała Polskę na Światowym Konkursie Dzieci Wszechstronnie Uzdolnionych „Premios Veo – Veo”, który odbył się na Wyspach Kanaryjskich, gdzie zdobyła II miejsce. Otrzymała nagrodę Ministra Kultury i Sztuki oraz była stypendystką Krajowego Funduszu na Rzecz Dzieci. W 2006 roku otrzymała stypendium Sokratesa na kurs muzyki współczesnej w Tallinie. Jest laureatką „Muzycznego Forum Młodych”. W ramach nagrody uzyskiwała stypendium na kurs muzyczny w Admont, w Austrii u Ericha Oskara Huettera.

Koncertowała jako solistka z Filharmonią Białostocką, Łomżyńską Orkiestrą Kameralną, Orkiestrą Symfoniczną Akademii Muzycznej we Wrocławiu, Orkiestrą Muzyki Współczesnej „Sound Factory” oraz Legnicką Orkiestrą Symfoniczną. Od 2014 roku gra w duecie z pianistką Katarzyną Neugebauer.

Wśród zainteresowań Urszuli Kopijkowskiej ważne miejsce zajmuje muzyka współczesna. W 2015 roku wykonała z orkiestrami koncerty wiolonczelowe Witolda Lutosławskiego i Mieczysława Wajnera. W trakcie studiów w Granadzie, w Hiszpanii była koncertmistrzem Orquesta Sinfonica de Real Conservatorio Superior de Música 'Victoria Eugenia'. Rok później wzięła udział w „Festival of the Aegean” w Grecji. Pracowała w Polskiej Orkiestrze Sinfonia Iuventus, z którą przez prawie 4 lata koncertowała w Polsce i zagranicą. Jest także zapraszana do współpracy z Sinfonią Varsovią czy Filharmonią Gorzowską.

W 2012 roku jako jedyna osoba z Polski zakwalifikowała się na międzynarodowy projekt „The World Orchestra”, który zawierał koncerty na Majorce oraz w Holandii. Nagrana została wtedy płyta z dwiema symfoniemi Michaela Nymana. W 2015 roku zakwalifikowała się do udziału w międzynarodowym festiwalu orkiestrowym Teatro del Lago w Chile, którego trasa koncertowa zawierała występy we Frutillar i w Santiago de Chile.

Od kwietnia 2012 roku jest solistką – zastępcą koncertmistrza w Operze Wrocławskiej, w której pracuje do dziś. W repertuarze ma ok. 50 oper.

W trakcie zdobywania doświadczeń orkiestrowych pracowała pod batutą takich dyrygentów jak: Grzegorz Berniak, Kacper Birula, Mirosław Jacek Błaszczyk, Kai Bumann, Gabriel Chmura, Sławomir Chrzanowski, José Maria Florêncio, Andrea Fornaciari, René Gulikers, Theodor Guschlbauer, Ian Hobson, Johannes Klumpp, Kazimierz Kord, Jan Krenz, Wojciech Michniewski, Ivan Monighetti, Marcin Nałęcz-Niesiołowski, Krzysztof Penderecki, Jacques Pési, Janusz Przybylski, Wojciech Rodek, Mischa Santora, Jerzy Semkow, Robertas Šervenikas, Jan Stanienda, Tadeusz Strugała, Jerzy Swoboda, George Tchitchinadze, Eugene Tzigane, Antoni Wit, Tadeusz Wojciechowski, Maxim Vengerow, Josep Vincent, Evgeny Volynskiy czy Jan Miłosz Zarzycki.

Występowała w największych salach koncertowych Polski: Filharmonii Narodowej, Sudeckiej, Opolskiej, Warmińsko-Mazurskiej, Lubelskiej, Łódzkiej, Pomorskiej, w Studio Koncertowym Polskiego Radia im. W. Lutosławskiego, w Zamku Królewskim w Warszawie, siedzibie NOSPR w Katowicach, w Teatrze Wielkim – Operze Narodowej, Operze i Filharmonii Podlaskiej oraz Operze Śląskiej w Bytomiu. Występowała również zagranicą w: Column Hall w Moskwie, Litewskiej Filharmonii Narodowej, Filharmonii Narodowej Ukrainy w Kijowie, Filharmonii Lwowskiej, Odeskiej, Winnickiej, Grand Auditorium UNESCO w Paryżu, Grande Auditorio w Lizbonie, Auditorio Nacional de Música w Madrycie, Palais de La Musique et des Congres w Strasburgu, Teatro CA 660 w Santiago de Chile, Teatro del Lago we Frutillar w Chile, Kościele Santo Stefano al Ponte we Florencji, Santi Giovanni e Reperata w Lucca czy Terme Tettuccio w Montecatini (Włochy).

Koncertowała podczas: Festiwalu „Ogrody Muzyczne”, *Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Współczesnej "Warszawska Jesień"*, World Expo 2010 w Szanghaju, Letniego Festiwalu im. Jerzego Waldorffa w Radziejowicach, Międzynarodowego Festiwalu im. Krystyny Jamroz w Busku-Zdroju, Międzynarodowego Festiwalu „La Folle Journée” czy Festiwalu Muzycznego w Łańcucie. Grała również na: Festiwalu Witolda Lutosławskiego „Łańcuch X”, Międzynarodowym Triennale Sztuk Graficznych im. T. Kulisiewicza, Festiwalu „Warszawskie Spotkania Muzyczne”, *Inauguracji Roku Chopinowskiego w Portugalii i Hiszpanii*, *Sommerfest Spiel w Xanten*, *Festival de Wiltz w Luksemburgu*, *Międzynarodowym Festiwalu im. G.G. Gorczyckiego w Bytomiu*, *Bydgoskim Festiwalu Muzycznym "Chopin Paderewski - artyści świata"*, *Classic Night w Winterthur w Szwajcarii* oraz *Festiwalu Chopin à Paris*.

Od 2013 roku Urszula Kopijkowska jest doktorantką Akademii Muzycznej we Wrocławiu w klasie wiolonczeli prof. Urszuli Marciniak-Mazur.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska Pani mgr. Urszuli Kopijkowskiej składa się z dzieła artystycznego - nagrania 3 utworów Mieczysława Wajnerberga: *Sonaty op. 21* na wiolonczelę i fortepian, *Koncertu wiolonczelowego op.43* oraz *Sonaty op.100* na wiolonczelę solo oraz opisu dzieła artystycznego o tytule *Wielokulturowość w twórczości Mieczysława Wajnerberga. Analiza i interpretacja wybranych utworów wiolonczelowych*.

Nagrania wymienionych obu sonat zrealizowane zostały w warunkach studyjnych, natomiast nagranie *Koncertu op. 43* pochodzi z koncertu doktorantów Wydziału Instrumentalnego we Wrocławiu. Solistce towarzyszy *Akademicka Orkiestra Symfoniczna* pod dyрекcją **Jana Miłosza Zarzyckiego**. Wybór bliskiego ustawienia mikrofonów względem wiolonczeli pozwala usłyszeć wszystkie detale wykonania, choć realizacja techniczna nagrań pozostawia wiele do życzenia. Wiolonczela w przedstawionych nagraniach brzmi dla mnie surowo, a proporcje wiolonczeli i orkiestry nie są naturalne.

Dzieło artystyczne - interpretacje wymienionych utworów - oceniam dobrze. Artystka rozumie idiom każdego z dzieł i w osobisty sposób przekazuje emocje w nim zawarte. Radzi sobie też zadowalająco z niebagatelnymi trudnościami technicznymi. W większości materiału prezentuje czystą grę, zarówno pod względem intonacyjnym jak i artykulacyjnym. Wiolonczelista bardzo dobrze współpracuje z orkiestrą oraz partnerką kameralną p. **Katarzyną Neugebauer-Jastrzębską**. Można też odczuć, że zgłębienie wykonywanych dzieł od strony teoretycznej i ich analiza spowodowały, że interpretacje są pełne charakteru i energii.

Pewien niedosyt odczuwałem w zakresie vibracji, którą odbierałem często jako zbyt mało zróżnicowaną, wielokrotnie zbyt mało obecną. Przez to między innymi, w grze p. mgr. Urszuli Kopijkowskiej słyszę zawężenie skali ekspresji i zredukowanie palety barw dźwięku. W kilku fragmentach wykonywanych dzieł odczuwałem niedosyt (zanotowanego w partyturze) pianissimo, co z kolei może być rezultatem kompresji dynamiki wynikającej z zastosowanej techniki nagrania. Zdarzają się artystce przypadkowe usterki brzmieniowe oraz intonacyjne, zwłaszcza podczas wykonywania *Koncertu op. 43*, co można wytłumaczyć wykonaniem dzieła "na żywo".

Jednak, mimo powyższych zastrzeżeń wykonanie wszystkich trzech utworów jest artystycznie przekonujące i przekazuje intencje kompozytora ze starannością.

Opis dzieła artystycznego, zatytułowany *"Wielokulturowość w twórczości Mieczysława Wajnberga. Analiza i interpretacja wybranych utworów wiolonczelowych"*, jest obszerną i merytorycznie interesującą pracą, w której autorka wyczerpująco i twórczy sposób analizuje postawione zagadnienie.

Spis treści, choć niezbyt starannie zrobiony, gdyż nie ukazuje jasno struktury opisu dzieła, pozwala jednak na precyzyjną nawigację po obszernym materiale pracy, która składa się z trzech rozdziałów, które wraz z podrozdziałami tworzą klarowną i logiczną konstrukcję całościową.

Rozdział I, poprzedzony wstępnymi oświadczeniami i streszczeniem pracy, ukazuje nam postać kompozytora Mieczysława Wajnberga. Zapoznaje nas z drogą życiową kompozytora i opisuje jego korzenie społeczne i kulturowe. Poznajemy w kolejnych podrozdziałach pracy etapy życia twórcy, jego trudne życiowe losy i wybory.

Rozdział II skupia się na twórczości Mieczysława Wajnberga w kontekście jego różnorodnych źródeł inspiracji, które były wynikiem pochodzenia i losów kompozytora.

Ukazuje nam wpływ spotkań i konfrontacji z twórcami, których Wajnberg spotkał na swojej życiowej drodze. Autorka wyraźnie i słusznie eksponuje wpływ Dymitra Szostakowicza na osobowość twórczą Mieczysława Wajnberga jako rezultatu wzajemnej przyjaźni i fascynacji.

W **Rozdziale III**, p. mgr Urszula Kopijkowska analizuje od strony formalnej i wykonawczej trzy utwory: *Sonatę op. 21* na wiolonczelę i fortepian, *Koncert wiolonczelowy op.43* oraz *Sonatę op.100* na wiolonczelę solo. Każde z dzieł jest starannie zanalizowane od strony formalnej i w kontekście wielokulturowych źródeł inspiracji. Bardziej pobieżnie natomiast od strony wykonawczej - od strony warsztatu wiolonczelowego.

Pracę zamykają końcowe wnioski, w których Urszula Kopijkowska w umieszcza Mieczysława Wajnberga w gronie najwybitniejszych kompozytorów (z czym osobiście nie mogę się zgodzić). Autorka sumuje tu swoje przemyślenia dotyczące motywów podjęcia tematu swoich badań i dokonuje pobieżnej refleksji nad recepcją twórczości Mieczysława Wajnberga - kompozytora niewątpliwie ważnego w XX-wieku i z pewnością ważnego dla wiolonczelistów.

Aneks zawiera listę materiałów źródłowych oraz bogatą bibliografię. Kolejnym ważnym elementem pracy mgr. Urszuli Kopijkowskiej jest katalog dzieł Mieczysława Wajnberga. Jest to bardzo cenne uzupełnienie pracy.

Od strony formalnej opis dzieła mgr. Urszuli Kopijkowskiej jest niemal bez zarzutu. Napisany jest bardzo dobrym językiem i stanowi klarowną formę całościową. Drobnym mankamentem są zdarzające się kilkukrotne powtórzenia tych samych informacji oraz niefortunne tłumaczenie niektórych nazw (*na przykład: Unia Radziecka, Unia Kompozytorów*), co jak sądzę jest wynikiem bezrefleksyjnego zaakceptowania przekładów materiałów anglojęzycznych.

Po sugerowanych drobnych korektach, praca mgr. Urszuli Kopijkowskiej będzie ciekawym i bardzo pomocnym źródłem wiedzy dla każdego wiolonczelisty, który będzie studiował wybrane przez autorkę ważne pozycje literatury wiolonczelowej.

Konkluzja

W sposób wyczerpujący, zarówno poprzez dzieło artystyczne jak i jego opis, rozwiązane zostało w oryginalny sposób założone zagadnienie artystyczne i doktorantka spełniła, z wyrażonymi powyżej zastrzeżeniami, wymagania art. 13 ust. 1 ustawy z dn. 14.03.2003 roku. *Pracę doktorską Pani mgr. Urszuli Kopijkowskiej przyjmuje.*

Prof. dr hab. Andrzej Bauer